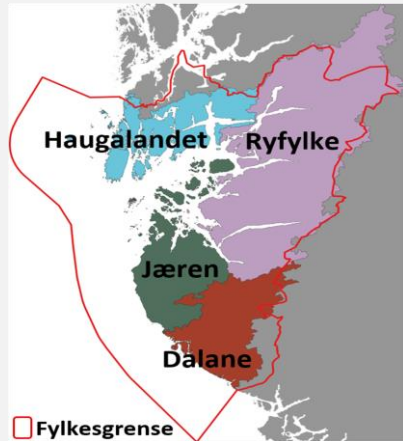

Rogaland vannregion

Rogaland vannregion består i hovedsak av Rogaland fylke, men også mindre grenseområder til fylkene Vestland, Vestfold og Telemark og Agder. Vannregionen følger vassdragsgrenser og ikke fylkes- eller kommunegrenser.

Arbeidet innenfor vannregionen ledes av Rogaland fylkeskommune som er *vannregionmyndighet*. Det viktigste samarbeidsorganet i vannregionen er *Vannregionutvalget* som består av alle berørte sektormyndigheter.

Rogaland vannregion er en av 10 norske vannregioner.

Vannregionen vår er delt inn i fire vannområder for lokalt samarbeid: Dalane, Jæren, Haugalandet og Ryfylke.

Vannforvaltningsplanen

Regionalplan for vannforvaltning i Rogaland vannregion (2022-2027) er på høring til 31.mai 2021, og skal godkjennes av Klima- og miljødepartementet i mars 2022. Planen er utarbeidet med grunnlag i *vannforskriften*, som er basert på EUs vannrammedirektiv.

Helhetlig vannforvaltning – hva betyr det?

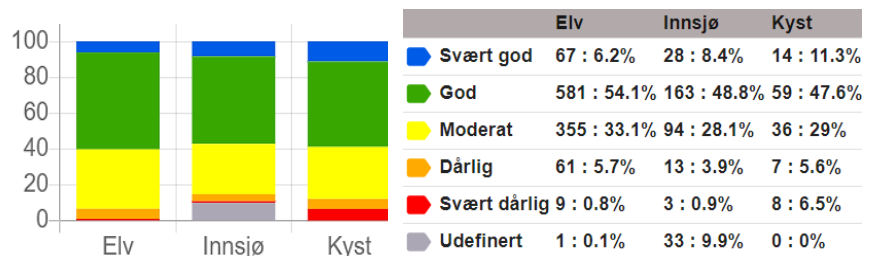
Regional plan for vannforvaltning er utarbeidet etter formål og føringer gitt i vannforskriften.

Vannforvaltningsplanen skal gi grunnlag for en helhetlig forvaltning av vannressursene.

Vannforvaltningsplanen skal bidra til å koordinere og samordne vannforvaltning og arealbruk på tvers av sektorer, samt kommune- og fylkesgrenser. Det er i planen satt miljømål for alt vann, både elver, innsjøer, fjorder og grunnvann. Formålet er å beskytte vannmiljøet mot forringelse, og å forbedre og gjenopprette miljøtilstanden der den ikke er god nok. Vannforvaltningsplanen er retningsgivende for alle forvaltningsnivå. Alle kommuner og regionale sektormyndigheter er forpliktet til å jobbe for å oppnå miljømålene.

God økologisk tilstand er målet

Miljømål er satt per *vannforekomst*. Dette er avgrensede mengder med vann, typisk en bekk, elv, innsjø, magasin, kanal, grunnvann, fjord eller kyststrekning. De fleste vannforekomster har god økologisk tilstand som miljømål. Unntak fra dette er beskrevet i vannforvaltningsplanen. Figuren under viser at mange vannforekomster har redusert økologisk tilstand i dag og det er behov for stor innsats mange steder.

De ti største påvirkningene i Rogaland vannregion:

- Sur nedbør
- Avrenning fra landbruk
- Vannkraftreguleringer
- Avløp fra spredt bebyggelse
- Fysiske inngrep
- Avrenning fra byer/tette flater
- Punktutslipp fra rensesanlegg
- Punktutslipp fra industri
- Fiskeri og akvakultur
- Fremmede arter

De tre store! Disse bidrar til at 61% av vannet er i risiko, og gir behov for tiltak.

Prioriteringer i vannforvaltningsplanen

Vannforvaltningsplanen legger ikke opp til at vi skal oppnå god miljøtilstand overalt innen 2027, men vi skal komme et godt stykke på vei. Når planen revideres, kan videre innsats vurderes.

Regionalt tiltaksprogram beskriver alle relevante typer av tiltak som er vurdert nødvendige for å oppnå miljømålene som er satt i planen. Det er sektormyndighetene som er ansvarlig for å gjennomføre tiltakene som er beskrevet i tiltaksprogrammet. Dette følger både av vannforskriften og sektormyndighetenes regelverk.

Prioritering av tiltak og geografiske områder

Geografisk: Vannforvaltningsplanen prioriterer 51 utvalgte vassdrag og fjordområder. Hensikten er å få til en helhetlig vannforvaltning på tvers av sektorer og en samlet tiltaksgjennomføring.

Åtte konkrete tiltaksområder som prioriteres mot 2027:

- Kalking i nasjonal regi
- Forurensningsreducerende tiltak i landbruket
- Tiltak og vilkårsrevisjon i vannkraftregulerte vassdrag
- Opprydding av forurenset sjøbunn
- Vann- og avløpstiltak, særlig spredt avløp og overvannstiltak
- Habitatforbedrende (restaurerende) tiltak
- Hindre spredning av fremmede arter
- Hindre forsøpling til vassdrag

Tiltaksområdene som er prioritert, er vurdert til å være de viktigste å ha fokus på i vannregionen for å oppnå miljømålene. Andre tiltaksområder vil være viktige for enkeltvassdrag, selv om de ikke er inkludert i listen over.

Helhetlig planlegging og tverrfaglig samarbeid i kommunene er nøkkelen til suksess

Vannforvaltningsplanen angår ikke bare de som jobber med landbruk, avløp eller forurensing, basert på behovet for enkelttiltak. Hensynet til vannmiljø angår hele kommunen. Et særlig ansvar har de som jobber med areal- og samfunnsplanlegging. Forebyggende arbeid gjennom plan- og bygningsloven og overordnet planlegging som tar hensyn til vannmiljøet, vil være den billigste og mest effektive måten å bevare godt vannmiljø på for fremtiden. Kommunene anmodes om å innarbeide vannmiljø som et vurderingstema i sin ordinære saksbehandling og kvalitetssikringssystemer.

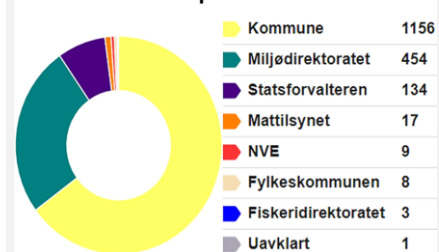
Alle kommuner bør vurdere behov for å rigge seg med en tverrfaglig «vanngruppe» for å sikre at tiltak og planlegging går hånd i hånd. Klimatilpasning bør inngå i dette arbeidet.

Tiltaksplaner

For flere av de prioriterte nedbørfeltene er det registrert mange påvirkninger og komplekse miljøutfordringer. Det er nødvendig at sektorene samarbeider om utredninger og helhetlige tiltaksplaner for å avklare ansvar og tiltaksbehov. Medvirkning må stå i sentrum i denne typer prosesser.

Det er sektorene selv som er ansvarlige for å gi innspill på måloppnåelse og gjennomføre tiltak innen sitt ansvarsområde. Se konkretisering av ansvar og aktiviteter i handlingsprogrammet.

Tiltak fordelt på virkemiddeleier

Handlingsprogram og ansvar

Handlingsprogrammet er delt opp etter aktiviteter som skal utføres på regionalt nivå, vannområdenivå og av sektormyndighetene. Der er hovedansvar, medvirkende, koordinatorbehov og periode beskrevet.

Kommunen og andre sektormyndigheter er ansvarlig for å ivareta vannmiljø og miljømål i arbeid som påvirker vann og gjennomføre tiltak slik at miljømålene nås.

Retningslinjer for arealplanlegging

Ved å vurdere vannmiljø og fastsatte miljømål i en tidlig fase i kommuneplanens samfunns- og arealplanlegging, legger man til rette for en samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av vassdragsmiljøet og omkringliggende arealer.

Arbeidet med regional vannforvaltningsplan følger reglene i plan- og bygningsloven og naturmangfoldloven, og inneholder retningslinjer som er førende for planarbeid etter plan og bygningsloven og annet regelverk. Se en forenklet versjon av retningslinjene under.

Vannmiljø

- Innarbeide planen i kommune- og reguleringsplaner
- Vannmiljø og miljømål skal vurderes og hensyntas i arbeid som kan påvirke vann
- Ikke lukk elver og bekker. Bevare disse nær naturlig form
- Vurder restaurering ved arbeid i sterkt påvirkede vassdrag

Naturfare og klimatilpasning

- Unngå arbeid i områder med risiko for naturfare
- Vannmiljø må sees i sammenheng med Statlige planretningslinjer for energiplanlegging og klimatilpasning

Overvannshåndtering

- Planlegging skal sikre arealer for overvannshåndtering, og vurder blå-grønn infrastruktur
- Overvannsløsninger skal ta hensyn til og fortrinnsvis forbedre økologiske systemer og naturmangfoldet
- Overvannsløsninger og avløpssystemer bør ha fremtidsrettet kapasitet, gjerne med grønne infiltrasjonsområder og åpne vannveier

Deponering av masser

- Ikke deponer nær sjø eller vassdrag, men hvis det er gjort, må det gjøres avbøtende tiltak etter vannforskriften og annet lovverk

Grøntdrag og kantsoner

- Grøntdrag og restarealer må bevares
- Gi særskilt verdi til større landskapsøkologiske korridorer i urbane områder
- Myr, våtmark, skog, ugjødsla mark, o.l. bør hensyntas i planlegging

Bestemmelser og hensynssoner

- Inkludere hensynssoner i kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner og andre planer
- Sikre drikkevannskilder for fremtidsrettet behov
- Stille rekkefølgekrav i kommuneplan og underliggende planer for å sikre oppnåelse av miljømål og unngå forringelse

Veileder om vannmiljø i arealplanlegging kan leses [her](#).

Ny aktivitet og inngrep

Det skal som hovedregel ikke gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes (jf. § 12 i vannforskriften).

Les veiledning om dette [her](#).

Viktigheten av kantsoner

Hvis kantsoner fjernes, øker faren for erosjon fordi rotsystemet til trær og busker ikke lenger stabiliserer elvekantene. Kantvegetasjonens funksjon som forurensningsfilter blir også borte, og resultatet kan bli redusert vannkvalitet. Dessuten mistes et viktig landskapselement som danner skille mellom vassdraget og tilgrensende arealer. I tillegg til at kantvegetasjonen er leveområde for mange arter, tilfører den også insekter, kvister og døde blad til vassdraget som gir næring til fisk og bunndyr. Fjernes kantvegetasjonen, hemmer det plante- og dyrelivet både i og langs vassdraget.

Kantsonen beskyttes av vannressurslovens § 11, plan- og bygningsloven § 1–8, naturmangfoldloven og vannforskriften.

Bildet under viser gunstig kantsone langs bekk i landbrukslandskap.

Foto: Anne-Grete Buseth Blankenberg

Veileder om kantvegetasjon langs vassdrag kan lese [her](#).

Betydning av planen for miljø og samfunn (konsekvensutredning)

Dersom planen gjennomføres slik miljømålene legger opp til, vil vannforekomster oppnå bedre miljøtilstand i løpet av planperioden. Restaurering av vassdrag og vassdragsnær natur vil ha positive konsekvenser for naturmangfold og økosystemtjenester. Eksempler er flomdemping, folkehelse og fiskeinteresser.

Fastsatte miljømål for jordbrukspåvirkede vannforekomster er ambisiøse, og legger til grunn en rekke tiltak i landbruket for å bl.a. å redusere overflateavrenning fra jordbruket. Dette kan i enkelte tilfeller ha negative konsekvenser for matproduksjonen. Tiltak innenfor avløp og jordbruk vil også redusere utslipp av for eksempel tarmbakterier, som vil være positivt for blant annet drikke- og badevannskilder. Miljømålene for vannkraftpåvirkede vassdrag legger opp til at det kan gjennomføres tiltak som reduserer kraftutbyttet.

Måloppnåelse forutsetter at kommuner og andre sektormyndigheter, samt privatpersoner og frivillige, gjennomfører en rekke miljøforbedrende tiltak. Det nødvendige vannforvaltningsarbeidet vil kreve store ressurser til saksbehandling og oppfølging, samt investerings- og driftskostnader.

Foto: Jarle Lunde

Vannkraft og konsesjonsvilkår

Vannkraft er en av de største påvirkningene på vannet i Rogaland. Det må jobbes mot å forkorte saksbehandlingstiden for vilkårsrevisjoner. Den bør ikke overstige 5 år etter fremlegging av krav. Videre må kommunene vurdere å kreve vilkårsrevisjon for konsesjoner der det er åpning for å gjøre dette, jfr. NVE-rapport 49:2013. Hjelmelandsåna og Hellelandsvassdraget bør prioriteres. For eldre vannkraftkonsesjoner, er det behov for å innføre standardvilkår i konsesjonen.

Hvordan er kvaliteten i «din» vannforekomst?

Vann-nett er kunnskapsdatabasen for arbeidet etter vannforskriften og regional plan. Her finnes informasjon om miljøtilstand, påvirkninger, risikovurderinger, tiltak og miljømål. Under «kart» og den lille pilen til høyre kan du finne kartlag, og under «faktaark» kan du vurdere din kommune: vann-nett.no. Vi er avhengige av innspill og at Vann-nett brukes aktivt!

Foto: Sven Oftedal

Overvåking - mer kunnskap

Overvåking skal gjennomføres der vi ikke har nok kunnskap, og der vi setter inn tiltak. Bedre kunnskap om vannmiljøet og effekt av tiltak gjør det mulig å avklare måloppnåelse og videre tiltaksbehov. Det vil også bidra til effektivisering av saksbehandling knyttet til naturmangfoldloven §§8-12 og vannforskriften § 12.

Type	Ansvarlig	Mål
Basis overvåking	Miljødirektoratet i samarbeid med nasjonale myndigheter	Få oversikt over naturtilstanden og langsiktige endringer i alt fersk-, kyst- og grunnvann, for å kunne vurdere effekten av menneskelige påvirkninger på vannet.
Tiltaks-overvåking	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter	Fastslå tilstand i vannforekomster før tiltak startes, for å kunne vurdere effekten av tiltak som skal utføres
Problemkartlegging	Statsforvalteren i samarbeid med sektormyndigheter	Kartlegge årsak til, eller omfang av et miljøproblem

Mer informasjon

Les mer om vannforvaltningsplanen, arbeidet i vannområdene og tilskuddsordninger på www.vannportalen.no/vannreginoer/rogaland